

AKILOCORINET
ALOKIDING
NGUNA AKIRE

ATUTUBET 2

**EBUKU NGOLO KA AKUJ
EKITAABO A EKASIOMAN**

2.1 Ngiyemuto ke ebuku

Abu ekile ngolo anakwap a India tololot akipeyoikin ere ngolo etiyae inges. Abu inges kingit ngaberu nguna ka ere angol ebe ikokini atukot kec ai kerae torae Yesu Ekarikon ngolo ke ere kec? Abu aberu apei ngina ayenen kisileereu ere ngolo ayai akimorikina. Ayeni inges ebe pa akeritae Yesu alopite angolo ayakar atyakatiaka lore kec. Ayari ngolokal anguna keng bon. Anguna ka abongokinet keng, abu atukot ngina angaberu toyeu arionget ngina ka asegi ka ngina ka akingaranakin make. Apotu ngaberu ngunatomon ka ngaomwon nguna ka akingarakin make togeut akiriamanakin angina paki ka acamit angina apolon. Apotu ngimembae togeut akicun ngisilinga ngidi nasaduki ngina ingadae nginitunganan anatukot kaapei. Abu Umrai toruwor akapolon ngina ka atukot ka abu kisitiya ngainakineta keng ayeunia ka acunakin ere akitiya ngiboro ngulu epedori Yesu akitiya kerae torae Inges Ekarikon.

Apotu ngaberu nguna emorete Ebaibul alo Uganda totubut akijaanakin ere kec alopite angolo epedoria Yesu akijaanakin. Apotu ikes togeut ejok ekecetic ngolo ke ekingaren alemar egasia ka akitesegun ebaa neni emasere ngagwe. Apotu ngaberu ngaarei tolomasi loba (Erae sek ngaberu ngunamalaee bon elomanarete lobain). Apotu ikes kingitakis anguna ka akitesegunia eba. Apotu ngilopeyek tokieneta eumokinito, nait ekau tocamut. Apotu ngaberu tonyarata ngitunga, kaapei ka ngitunga ngulu ainakina. Abu atukot tobokak ngapanya ngaarei, apei ngina angiboro angulu nyepedor akicunyar ka anginace ngina angulu icunyar. Ani eanyunete ngilopeyek a eba ngulucetunga itesegete ebaa kec apotu ikes dang kingarakis. Abu atukot tolakar erubakinete ngilopeyek a eba itesegete akibois ngin.

Isimukekina, apotu ngaberu toyeut akiduk ngikenoi ngikanikoomwon anguna angikalya ka akitopol ekingadae angakipi anguna angitunga angulu eitanito.

Etupakinete, abu atukot ngina emorete aloBaibul tolem etic ngolo apolon: emaket ngolo ka atukot. Elosenete ngaberu ngisaae ngulu alalak iwokito ngidias ka ngiboro neni alwanan nooi. Epedori emaket ngolo eapi ainakin ikes ariamun ngisilinga toapiyete alokalya kec – anatukot ka anamanat. Aponi inakinae ikes ngalup, nait acurut edoket ageun akiduk emaket. Apotu ngaberu nguna emorete aloBaibul kilipa ka apotu ngiketiyak ke erukude ngulu esubanakinete ngirukudei ngulu aya diyete tocamunt aponere akirienyakin neni ke emaket emam etacit edio. Anakingarakinete ka Akuj apotu ngaberu nguna kudio nguna arae ngakristo taanyut ka tocunut ngisilinga, kingadakis, tolemasi ngatyokisio ka apotu toduko emaket ngolo ka atukot. Abu akiyar kec ngina angitai topolou ijaanakinete nguluce alokiro a Yesu.

Ekiyan:

- Nyaanu nguna apotu kitiyakin alotooma ngolo eemut?
- Anguna angitunga angulu alo emuto, apotu ngatuketa toapiasi diyete nguna anguna elosete atakanun erae kerae toyari nginitunganan lopite ngolo eitanitor Yesu a? Ikwaani?
- Aluticisio ngidi ngulu apotu ngatuketa aloemuto kitiyata?
- Alipite ipedoria iyong akitiya ngunapei anatukot kon?

3.1 Ngakaritasia anguna ikinyoma aloBuku ka Akuj

Nguna kikinyoma	Ngasyometa a Ebaibul	Etal yok	Ebuku ngolo ka Akuj
Erot ngolo emaikina iwon etiyata ikwa ekile	Ngikolosae 3:19 1 Petero 3:7 Ngipeso 5:25, 28, 33		
Erot ngolo emaikina iwon etiyata ikwa aberu	Akisyakinet 2:18 Ngipeso 5:22-24, 33		
Epite ngolo emaikina totingitere ngidwe	Ngikirukisio 127:3 Ngiepeso 6:4		
Epite ngolo etingitere ngitunga	Mateo 22:36-40 Luka 10:25-37		
Epite ngolo etingitere ngimoe	Luka 6:27-31		
Eyaitene yok etic	Ngikolosae 3:22-4:1 Ngipeso 6:7-8		
Eyaitene yok ngiboro ngulu esubunitae aneni iboiyere iwon	Ngikirukisio 24:1 Akisyakinet 1:28-30 Akisyakinet 2:15		
Ngiboro ngulu apolok akilo	Mateo 6:25-34 Mateo 22:36-40		
Eyakaek yok anguna ka atwanare ka ngulu elosete atwakare	Yoana 11:25-26 Ngieburui 2:14-15 Akisileerekinet 1:17-18		
Eyakaek yok anguna angican	Luka 6:22-23 2 Ngikorinto 1:8-11		

4.1 Akitenikin ekiyan anatukot anginacici

Eyakae ke Ebaibul anguna ke Etic

- 1 Ngitesolonikae 4:11-12
- 1 Temiteo 5:8
- Ngiepeso 4:28
- 1 Ngikorinito 10:31

Emitakinit Akuj epite ngolo itiyaere iwon etic yok

Kingolikisi ngingaeta lu. Anu ikitatamete iwon ngingaeta lu anguna ke etic? Tolimutu euruwaka alogurupo kus

- 2 Ngitesolonikae 3:10-12
- Ngakitadapeta 10:4
- Ngakitadapeta 19:15
- Ngakitadapeta 21:25

Nyaanu nguna itamete iyes ebe ikitatamete ngingaeta lu anguna ke etic?

- 1 Ngikorinito 10:31
- Ngikolosae 3:23

5.1 Eyauni ekal epei atiakatait

Ilocokini epeikal angikristo ngitunga

Ngikaru nguluomwon ngulu alunyarosi ngina awotokinia eketataman a Evanjeli nakwap na arae ngina arakar atukot angitunga daadang ngulu a Hindu. Ayai ere lo lomoru Himalayas ngolo arae 1,000ft above sea level analilim. Ayai amana ngina ke ekawa ngakilomitae ngadii alodiyete ere. Arae neni ariamunitotor ngitunga etic alore angol. Kikote neni dang, adit etacit nooi ka amunikinito ngitunga akiyar angulupei silinga tari keyakatar etic.

Adukuno ere ngolo aropii angakais ngatomoniyaarei ka ngakan anguna aramakinitae ngababat angidooli, Amame ngicoronin alore angol. Angina arakar neni aoyan, alilim akwap nooi. Kikote neni dang, alosete ngidwe emam ngamuk ka abuwonorito ngakokes.

Ayai nginakai nalup ngadii nguna akudioko. Epoete ikes anakibois angina adit ka kileleba apurruu nooi ka toyai kinga, esipokinitae amoti kiding ngikiyal ngiuni. Ayakatar ikes ngikokoro ngidii ngulu akerete alokinga ka nakais ido kitongorianete alapatu.

Arae esukul ngolo aapi aneni kec ngakilomitae ngaarei. Alwanikinit ngidwe nooi anguna ka aloseneng anginakolongit ka ayakatar ikes etic lore ngolo kitiya. Angun, ngidwe ngulu alalak pa alosenengete losukul. Pa apedorito ngitunga ngulu apolok akigir ka akisiom, anguna angun, amodianakinite ikes ngulu aloreria angulu edunyatar ikes.

Akuduoko ngamanat anerae akibois ngina aya ngakipi ngina aapii arae ngakilomitae ngaarei. Agogong tari dang ayaun ngakipi nguna emasio ka nguna kilonget, nyimario nait nguna icwaicwayere emanikor. Ayai paaran apaipo ngina arikunit ngakipi alotanki, nait amam pa esitiyae ka nyesubakina ngitunga anguna akolotor ikes.

Adit akiru nooi mati alotooma apaki apei bon ngina eriamuniata ngiketak akiru ngina itemokino anguna ke emucele. Amame akibois ngina kitakina ngidyas. Ani keyakatar ikes abaat alemunete emucele ngolo itemokino yaa nalemet nginace.

Arae ngitunga ngul Hindu, anguna angun, elipete ikes ngakujo nguna egelegelya. Ayakasi ngakujo nguna edeparito amilion apei, angun emaikina Hindu, kimaimayete ka kipuros. Ayakar ere ngolo ngitorubei angakujo anguna a Hindu. Nginapaki imujete ngitunga angireria ecakakinite ikes akimuj kwap anguna angitai angulu irimito.

Ayai neni atametait ngina ka akilouno ka amamukau akigyeno. Akecekigyeno bon ebe acepaki analunyar angina ebuni eyarunete ikes ka toriamut akiyar ngina ajokan. Nait ayai nabo dang aceinakine ebe ani kitogoa ikes ngakujo ituruworio ikes ngimirio kori ngingokwo. Apotu ikes toyakaunos naloc emam erot neni kitoro.

Lepcha inges eketataman a Evanjeli ngolo abu tolot nakibois ngin. Abu inges togeiki aripun nguna apolok nguna aya nakibois ngin anguna ka akingarakinia nguluce akitojokunia engalee alokos angolo abu yaa epeilap. Nginapei erikakinia inges ekos abu torotok kapei ke ekal lo ikotere ikes iboikinosi neni akingarakinia ngikidunyet kec anakitomor nguna esisaut ikes. Ayakatar ikes alapatu kec ngina asekan ka neni kipoet neni edukitoe – ayai ekeno ngolo ekeara, ngolo etapatanit ekipoe ka akisitiya ngakito nguna ekudupoko. Ayakatar ikes akai neni aperete

ngikokoroi. Apotu ikes todupakis amana ngina cici anguna angidyas kec ngina abu kingarak ngidwe kec anguna ka akinyalia ekimuja. Ayakatar ikes ecoron kec ka amamukatar ngidwe kec ngikur kori ekuuruton ikwa ngidwe ngulu alore angol.

Abu Lepcha kitiyau etakani angakipi ngolo ewuakinitae anguna ka akiwounio ngakipi nguna ka akiru anababat – nginapaki ebunio akiru. Apotu nguluce torokosi atameta na ka nginapaki ilimia akiru ariamunito ikes dang ngakipi.

Apotu ikes tocunakis ngitunga akitiya kaapei akiwuakin apaipo ngina pei alopipa tari lore ka eyakatar tokona ngitunga ngulu ke ere ngakipi nguna alalak nguna tari ebukonokinete namanat kec nguna angidyas. Apotu ngitunga ngulu alalak torokosi eduke angakais anguna aperete ngikokoroi ka adukokis dang ngicoronin ngulu nyebosak ka nyeyakatar ngicuc.

Ani ebuni akal a Lopcha apotu ikes kisyakis akitatam ngitunga ngulu apolok ka ngidwe akigir ka akisiom. Apotu ikes togeikis akitatam ngidwe ka ngisorok epite ngolosiomet. Nakwarina, eyakatar ere esukul kec angilopeyek ngolo angidwe ngulu edolit S.4.

Nakwarina eyai ekelesia ngolo edit anerae alotooma ngikalya ngatomoniyaarei ka ngikan aseut ngikalya ngatomoniyaarei ka ngiuni Yesu ikwa ekalakunan kec. Nu daadang erae anguna ke akal ke epei angolo apotu tomora Kristo ngakiro ka ngiticisio.

Eyakatar ngitunga ngatameta nguna ka akingarakin make ka eyanyunete ebe epedorete ikes akiyar engaleete anerae abu akal epei tongirik abunore neni kec akimor akiyar kec ka nguluce.

Irworoe eemut lo anginapaki aloreria angulu alokuju India ka alokide Nepal. Nakwarina itiyasi ngunapeikoro aloreria angulu erae 120 anakwap angina. Ebelekin akiyar angitunga anawati. Nait ka akibelekin ngireria dang alotai imorianakin tokona ngitunga 107 aloreria kaapei ka ngolo apolon ngolo angireria angitomon ka ngiare ngolo erae ngimembae 200.

Alotooma India ayeut ngipastae arionget ngina enyaritae Agape Church ngina elomarete ngulu alalak alokelesiyae alu: Ngina eyakaunotor akal ngolo Kristoit alosikinet ngina ngina aanyunet ebe emaikina atukot kec kibelekinoe epedorete ngiboro ngulu ailiilok atakanun anguna ka Akuj erae kiwarito ikes acamit ka Akuj ka totenito akitiya analosikinet angina ainaki Akuj ikes. Ngikalya ngice ngulu erae ngitorubei ebelekin anarakau ngiturubei ngulu ke ekelesiya anakingarakin nguluce ngulu eweikinete ekelesiya. Erae akilip kosi ebe eruwor lu moi ngitorubei alokelesiya anguna anguluce. What were some of the changes that Lepcha brought to the community? Look again at the story and make a list under the headings social, spiritual, mental and physical.

- Nyaanu ngakibekeninet ngadi nguna abu Lepcha yau natukot? Kingolik nabo eemut ka kiwuanak ngakiro nu nguna ke erukitene, etau, ngatameta ka agogong.
- Aliipte abunio inges yaunia akibelekinet na? Ngae ageunia inges? Ekal ken?
- Ikoni ai akilocokinet ka atukot anguna a Lepcha?
- Alipite iruworor iyong ikwa Lepcha?

5.2 Epite ngolo ka aruwor ikadukon Ebuku

1. Kisyak aneni kon

Adoketait ngina esyaunan erae aanyun ebuku ngolo ka Akuj edukuk tooma nakiyar kon, lokal kon, lokelesia kon, natukot kon ka alotooma akwap inges iripikinor iyong ilope. Icamit iyong ikisitiya Akuj a? Icamit iyong akiwuapakin Akuj alotooma akiyar kon daadang a? Nyaani ipei kori ngiboro ngiarei ngulu ipedori iyong akitiya anguna ka akitojokunia esabit lo?

2. Kitatama ka kisimukek akal kon

Ani igeuni iyong akiwuakin ebuku ngolo ka Akuj tooma nakiyar kon daadang togeu akitumunikin akal kon akitiya ngunapei. Ikwa ikisiomia emaikina iwon etatamete ngikalya ngapakio daadang (Ngikisila 6:7) nyemisitae nguna ikitiyae iwon. Kiwaru ngirotin ngulu kitatamet akal kon alopite angolo itiyaa iyong, alotooma akisirwor ikes akiwarun ngirotin ngulu kingarakinet ikes toyenuniata akijaanakin nguluce dang.

Totamunite ngiboro ngulu ibu iyong inaki akitiya anakitatamet alotooma ngirotin nguluomwon kingarakinia dang akal kon topolounio.

3. Kingitak Akuj ikisitiya iyong akilocokin nguluce

Togeik akilip ka kingitak Akuj ikingarak iyong akilocokin nguluce. Kiwaru ngirotin. Ani iyanyuwari ngitunga ngulu iitanito, kingit Akuj ikingarak iyong akitoodikin epite ngolo ipedoria iyong akingarakinia ngitunga ngulu.

Etenit Akuj akilo akingarakin iyong akiduk Ebuku Keng. Itoodiuni Inges anapaki angina iyookino erot ngolo iyookino akingarakinia.

4. Tolaku nguluce

Toloma lotic ngolo ke etic ka amina ka toriam ngirotin ngice ngulu kijaanakin. Tari pa kiyakatar iyong acamit ngina nyipedoritor akitiya anguna alalak, emaikina iyong kisitiya ngainakineta kon daadang nguna ikiinakinit iyong Akuj akijaanakinia. Ani ijaanakini iyong igeuni iyong apoloun ka iriamuni atemar ipedorit akitiya nguna alalak akilo.

8.1 Ngadoketa nguna eyere ngiticisio ngulu ka amina

Adoketait 1: Akilip

Nguna kitiya ekingaren erae akilip. Yaa tokona apaki kilipa. Kingita Akuj akitoodikin iyes nguna kitiya alotic angolo ka amina.

Adoketait 2: Aseun etic

Ikwa atukot tocamunos nguna ilosete iyes akitiya anguna ke etic angolo ka amina. Toripikisi ngatameta ngadi nguna ipotu iyes kimarut alotoma ngakitatameta. “Ecamit Akuj ekelesia/ekanisa kingarak” ka “Nyaanu ngadi kiintaneta nguna ka atukot”.

Tocamunos kaapei anguna itamete iyes ebe ikirikokinit iyes Akuj akitiya. Kirikakisi iyes aseun ekoi, toanyutu atemar erae ediotic ngolo ipedorete iyes akitiyakin alorwait ke epei kori ngiarei. Ani pa kerae, ipedorete iyes akitiya adoketait apei kori ngaarei a?

Adoketait 3: Tocamunos anguna iitana

Adoketait ngina etupakini erae ageun ayeere. Ekingaren, itemokino iwon ocamunos anguna iitana akitiya etic. Ngitunga ngiyai iitana, aluboro, anicamakineta ka ngunace dang. Anguna ka akingarakinia iyes atamatam anguna anu, ipedorete iyes akisitiya akaritas ngina eyai lokitaabo angikasyomak. Kidaut iyes akileleb ewae ngolo ke ekingaren alotooma nguna iitanito iyes ka tocamunos aseun ngini itiyae nguna ka anikolongit itiyaere kirikakin.

Adoketait 4: Kigira ayeunet

Totamete atemar ebongokini ayeunet kus ngakingiseta nu (Ani pa kesiomito ikes emam apolou akigir ayeunet, nait emaikina kiyaana ikes ejok anguna angakigiseta anu)

- Anu ilosete iyes akitiya?
- Anu iitana anguna ka akitiyaa? Ai eriamunere iyes ngiboro ngul?
- Atangae ilosete iyes akingarakin? Ingita iyes ikes a?
- Ngae elosi akitiya anguna ka akingarakin?
- Anikuwari ilosioto akitiya ngun?

Adoketait 5: Kilipa

Ani kirikakais iyes akigir ayeunet, yaasi apaki anguna ka akilip nabo. Kingita Akuj ikingarak iyes akirikakin etic ngolo iseut iyes ka akitalalaun nguna etakanunete. Kilipa ikotere ituruunio ekiro Keng. Alosabit angolo ke epei kori angiarei eringa iyes isubanakinosi anguna ke etic kus, emaikina iyes kilipete ikotere ikingarakinia Akuj iyes anguna ke etic alo.

Adoketait 6: Kitiya etic

Ana doketait angina etupakinit erae akitiyakin etic ngolo iyeut iyes. Togeikisi akolongit ka akilip ka inakis agogong kus neni ka Akuj. Totamunito. Ebe itiyaete iyes etic lo akitoodiunia amina ngina ka Akuj anatukot kus. Kikatakisi ayakaunor ngipitesio ngulu itoodiunito nguna ilosikinito iyes.

Adoketait 7: Abu tolot ikwaani ka eripot

Ana doketait angina esidion erae eripot ka aripikin nguna etiyae anguna ainyo eripikinere iwon nguna etiyae? Anerae ikingarakini iwon akisiom. Ikitamuni iwon nguna aponi iwon kitiya ejok ka nguna emaikina iwon etiyata anguna ka akitojokunia anapaki ka ace. Nyemaikina torae erot ngolo aoyan; ipedorete iyes akiya apaki ngina euruwana akiyan anguna angakingiseta anu;

- Anu apotu toloto ejok?
- Anu apotu nyelot ejok?
- Nyaanu ngakitojokunet nguna ipedorete iyes akiwuakin nayeunet?
- Apotu ngabongokinet toyakaun lopite ngolo eitanitere iyes a? Ani kemam anguna ainyo?
- Aponi kituruunoe Akuj a?

Eyakar Ekarikon akaritas ngina ke eripot anguna kus. Anguna ainyo ikitiyaa iwon Eripoti? Alotooma Mariko 6:30. Ikianyuni ebe apotu ngikewuapak yaut neni a Yesu eripoti anguna apotu ikes kitiyata. Ikiyai iwon eripoti ikwa akikinyomit ka alakara neni angulu apotu ikitatam iwon ka asubanakin ngiboro ka ngiketataamak anguna yok. Ikiinakini iyes ayaar eripoti akimor nguna ipotu iyes kitiyata ka ainakin akisuudaet anguna abu Akuj kisitiyaa agogong kus. Emaikina dang ekarikon yaa apaki ngina yaanyunet erae keyakauna ngatiokisio ngadi ka aanyun ngirotin ngulu ajokak ngulu kingarakinet iyes nabo moi.